

*Statsadvokatene i
Politimesteren i*

Konfliktråd

Regler og retningslinjer om megling i konfliktråd

Rundskrivet behandler politiets adgang til å overføre straffesaker til megling i konfliktråd. Det erstatter riksadvokatens rundskriv Del II - nr. 5 /1989.

Hjemmel for ordningen og opplysninger om denne finnes i første rekke i følgende kilder:

- lov 15. mars 1991 nr. 2 om megling i konfliktråd
- straffeprosessloven § 67 fjerde ledd og § 71 a
- påtaleinstruksen kap. 18 A
- Justisdepartementets rundskriv G-72/93 – megling i konfliktråd
- Kgl. resolusjon 13. august 1992 om forskrift om megling i konfliktråd
- faglig rammeinstruks for konfliktrådsleder, fastsatt av Justisdepartementet 19. april 1993
- Konfliktrådloven – kommentarutgave av Morten Holmboe, Universitetsforlaget

Formålet med konfliktrådsbehandling

Når straffeskyld anses bevist, kan påtalemyndigheten beslutte at saken skal overføres til megling i konfliktråd, jfr. straffeprosessloven § 71 a. Loven begrenser ikke påtalemyndighetens adgang til å benytte denne reaksjon. Reaksjonens begrensninger og muligheter ligger i dens innhold. Som andre strafferettslige reaksjoner har megling i konfliktråd som primært formål å hindre nye lovbrudd. Dette mål skal nås ved at lovbryster og fornærmet møtes og kommer til enighet om en oppgjørsordning. Dette skjer ved hjelp av en nøytral megler som opptrer på vegne av samfunnet. Lovbryteren får på denne måten mulighet til å gjøre opp for seg direkte og konkret. Samtidig som konfliktrådsbehandlingen vil representere en følbart reaksjon mot overtrederen, har den ikke samme stigmatiserende virkning som tradisjonell straff. Slik fremtrer konfliktrådsbehandling som særlig velegnet overfor unge og ubefestede lovbrystere. Gjennom meglingen kan lovbrysteren også få innsikt i og forståelse for offerets situasjon. For offerets del kan meglingen bidra til større trygghet fordi kunnskap om lovbrysteren kan minske frykten for gjentakelse.

Megling i konfliktråd representerer et godt alternativ til den tradisjonelle straffesaksbehandling. Det er påtalemyndighetens ansvar å nyttiggjøre seg denne muligheten.

Overføring til konfliktråd i forhold til andre strafferettslige reaksjoner

Overføring til konfliktråd skal i første rekke skje i saker hvor reaksjonen ellers ville ha vært påtaleunntatelse, bot eller betinget dom. Hvis saken kvalifiserer til ubetinget fengsel, kan den ikke avgjøres med konfliktrådsbehandling. Således vil overføring av saken til konfliktråd vanligvis også være utelukket når samfunnstjeneste er en aktuell reaksjonsmulighet, jfr. straffeloven § 28 a.

Det er ikke noe formelt i veien for at behandling i konfliktråd kan settes som særlig vilkår i en betinget dom. Meglingen vil i så fall skje som sivil sak i henhold til konfliktrådsloven kapittel I. Dersom retten skal sikre seg at et slikt vilkår blir en realitet, må fornærmede ha samtykket i konfliktrådsbehandling før dom avsies. Videre bør vilkåret omfatte at avtale inngås og oppfyllelse skjer.

Saklig avgrensning

Etter straffeprosessloven § 71 a, er det et vilkår for konfliktrådsbehandling at saken er egnet. Vurderingen av hvilke saker som er egnet, hører under påtalemyndigheten, og kan ikke overprøves av konfliktrådet.

Fra et påtalemessig synspunkt er konfliktrådsbehandlingen først og fremst egnet hvor individualpreventive hensyn taler for slik behandling, og hvor ikke sterke allmennpreventive hensyn taler i mot.

Typiske saker egnet for behandling i konfliktråd vil være vinningskriminalitet, brukstyveri og skadeverk.

Ordningen vil også kunne være egnet ved enkelte legemsfornærmelser, i første rekke når handlingen springer ut av en forutgående konflikt.

Legemsbekadigelser og saker med uprovosert vold er av allmennpreventive grunner ikke egnet for behandling i konfliktråd. Disse skal normalt medføre ubetinget fengsel.

Etter lovens § 1 er det et vilkår for konfliktrådsbehandling at en person ved handlingen er påført skade, tap eller annen krenkelse. Dette medfører at bare saker med en konkret skadelidt kan overføres og vanligvis ikke saker med overtredelse av straffebud som utelukkende verner offentlige interesser. Ved enkelte slike straffebud kan det forekomme konkrete skadelidte, slik at saken formelt kunne bringes inn for konfliktråd. Dette bør likevel unngås ved overtredelser av vegtrafikkloven, av hensyn til allmennprevensjonen og reaksjonsnivået ellers i trafikkaker.

Riksadvokaten har ikke prinsipielle innvendinger mot at seriesaker behandles i konfliktråd. Særlig for unge lovovertrdere kan det være viktig at slike saker raskt blir overført konfliktrådet. Forutsetningen må imidlertid være at det foreligger samtykke fra de enkelte fornærmede. Dersom samtykke ikke foreligger i samtlige saker, må det vurderes om sakene uten samtykke bør straff-forfølges på vanlig måte eller om disse kan henlegges av prosessøkonomiske hensyn, jfr. straffeprosessloven § 70. Hvor enkelte saker er egnet for konfliktrådsbehandling, mens andre ikke er det (f.eks. promillekjøring eller overtredelse av legemiddeloven), kan saks-komplekset deles.

Ved vurdering av om en sak er egnet, må det også tas et visst hensyn til konfliktrådenes funksjonsdyktighet de enkelte steder.

Lovbryterens alder

For lovbryteren gis ingen øvre aldersgrense. Behandling i konfliktråd antas likevel å være best egnet for lovbytere under 25 år. Den grensesettende virkningen vil være størst for denne gruppen. Dette er imidlertid ikke til hinder for at man også kan overføre saker med eldre lovbytere til konfliktråd.

Saker hvor lovbyteren er under 15 år kan ikke overføres til konfliktråd etter straffeprosessloven § 71 a.

Virkingen av konfliktråd

Selv om en ved overføring til konfliktråd i første rekke har de individual-preventive hensyn for øye, vil behandling i konfliktråd også kunne ha en avskrekkende virkning på andre mulige lovbytere. For mange unge lovbytere kan det virke mer alvorlig å bli konfrontert med offeret for sine handlinger enn å måtte møte for en dommer. Ved å måtte oppfylle en avtale etter konfliktrådsbehandling, vil lovbyteren etter omstendighetene få en mer følbare reaksjon enn f.eks. ved en ordinær betinget dom.

I hvilken grad behandling i konfliktråd vil ha en slik allmennpreventiv virkning, vil imidlertid avhenge av på hvilken måte meglingen foregår og på hvilke avtalerresultater meglingen vil medføre. I vurderingen av hvilke saker som er egnet for behandling i konfliktråd, må påtalemyndigheten løpende vurdere resultatet av de meglingene som er gjennomført. I de mer alvorlige sakene er det av allmennpreventive grunner ønskelig at konfliktrådsavtalen inneholder en følbare oppgjørsordning. På den annen side må man søke å unngå at siktede i de minst alvorlige sakene blir pålagt en vesentlig tyngre byrde enn den reaksjon vedkommende ellers ville fått, jfr. også lovens § 14.

Megling og godkjenning av avtalen hører fullt ut under konfliktrådet. Likevel bør påtalemyndigheten som «brukergruppe» jevnlig ha kontakt med konfliktrådene i distriktet for å drøfte erfaringene med ordningen. Konfliktrådene står i så måte i en annen stilling til påtalemyndigheten enn domstolene gjør. Politiet bør sørge for at samarbeidet med konfliktrådene kommer i faste former.

Nærmere om overføring av sakene.

Reglene om overføring av saker til behandling i konfliktråd fremgår av konfliktrådloven, straffeprosessloven § 67 fjerde ledd og § 71 a, og påtaleinstruksen kap. 18 A. Straffeskyld må anses bevist, og både fornærmede og siktede må samtykke i at saken overføres til konfliktrådet. Dersom en part er under 18 år, må også vergen samtykke i at saken blir overført.

Kompetansen til å beslutte overføring av saker til behandling i konfliktråd ligger hos påtalemyndigheten i politiet, jfr straffeprosessloven § 67 fjerde ledd.

Det må innarbeides en praksis ved politikamrene for behandling av saker som skal oversendes konfliktrådet. Overføring til konfliktråd forutsettes rutinemessig vurdert for de aktuelle sakstyper. Påtalemyndighetens vurdering må foretas så tidlig som mulig under etterforskningen, ikke minst når lovbryteren er ung. Uansett bør saken normalt kunne oversendes konfliktrådet innen 1–2 uker etter oppklaring.

Før oversendelse må det foreligge anmeldelse, med korrekt påtalebegjæring hvor dette er påkrevet. Politiet må snarest mulig innhente samtykke fra partene til eventuell overføring til konfliktrådet. Det kan i den forbindelse utarbeides særskilt samtykkeskjema, om dette er hensiktsmessig for sakstypen.

Er fornærmede et privat eller offentlig foretak, må samtykke innhentes fra den som er påtaleberettiget etter straffeloven § 79. Denne begrensningen gjelder ikke for hvem fornærmede i slike tilfeller oppnevner som sin fullmektig ved møte i konfliktrådet.

Foruten at straffeskyld må anses bevist, og at partene må samtykke i overføring, krever konfliktrådloven § 5 at partene i all hovedsak er enige i det saksforhold tvisten gjelder. Det er derfor et minstekrav at siktede har avgitt en forklaring som viser at dette kravet er oppfylt. Formelt politiavhør er ikke alltid påkrevet. Påtreffes den skyldige på stedet, kan det være tilstrekkelig at tjenestemannen i sin rapport gjengir siktedes forklaring. I slike tilfeller kreves det heller ikke at personalrapport utarbeides, jfr. påtaleinstruksen § 8-12. Tjenestemannen må likevel sørge for å få med de vesentligste personalopplysninger om siktede i sin rapport, slik som stilling, arbeids- og inntektsforhold og foreldrenes navn. Videre kan det være

tilstrekkelig at siktede har gitt anmeldelsen påtegning om sin erkjennelse, f.eks. i forbindelse med standardiserte anmeldelser for naskeri.

Bl.a. for å kontrollere kravet om straffeskyld må det utferdiges siktelse ved oversendelse til konfliktrådsbehandling. Ved oversendelsen bør påtalemyndigheten uttale seg om erstatningskrav fornærmede har fremsatt overfor politiet, dersom dette går vesentlig ut over rammene straffeprosessloven § 3 setter.

Saker direkte for konfliktråd - «sivil sak»

«Sivile saker» er saker konfliktrådet behandler uten at de er overført som straffesak etter straffeprosessloven § 71 a. Det vil her primært dreie seg om konflikter som ikke skyldes straffbare forhold, men det kan også bli megling om mindre alvorlige straffbare handlinger som ikke er kjent av politiet.

Sivile saker kan konfliktrådene behandle direkte etter henvendelse fra partene eller andre, uten at sakene går via politiet. For enkle, bagatellmessige og rutinepregede straffesaker, som f.eks. naskerisaker hvor enkelte næringsdrivende representerer flere anmeldelser, kan denne muligheten nyttes fremfor at anmeldelse inngis. Politiet og konfliktrådene kan i så fall samarbeide med de aktuelle anmeldergruppene om rutiner på dette området.

Når straffeskyld *ikke* anses bevist, og saken fra påtalemyndighetens side ligger til rette for henleggelse, kan konfliktrådet megle i saken som «sivil sak», dersom vilkårene for øvrig er til stede for dette, jfr. konfliktrådloven § 1 og § 5. Politiet bør gjøre partene oppmerksom på denne muligheten, dersom konflikten synes egnet for megling. Med partenes samtykke kan i så fall politiet bringe saken inn for konfliktrådet ved å sende kopi av de nødvendige saksdokumenter. Personaliadokumenter må ikke oversendes i slike tilfeller, og det må gå klart frem av oversendelsen at den gjelder en sivil sak.

Som sivil sak kan konfliktrådene også megle i saker hvor lovbryteren er under 15 år, selv om slike saker ikke kan overføres i medhold av straffeprosessloven § 71 a. Når politiet får saker hvor anmeldte er under 15 år, og hvor megling i konfliktråd synes formålstjenlig, kan politiet anbefale partene å bringe saken inn for konfliktrådet og bistå partene med dette. Politiet bør samordne sitt arbeid med barnevernet, jfr. meldingsplikten i påtaleinstruksen § 5-1, dersom sakens alvor eller hensynet til barnet for øvrig tilsier det.

Georg Fr. Rieber-Mohn

Jens Petter Odberg
kst. statsadvokat